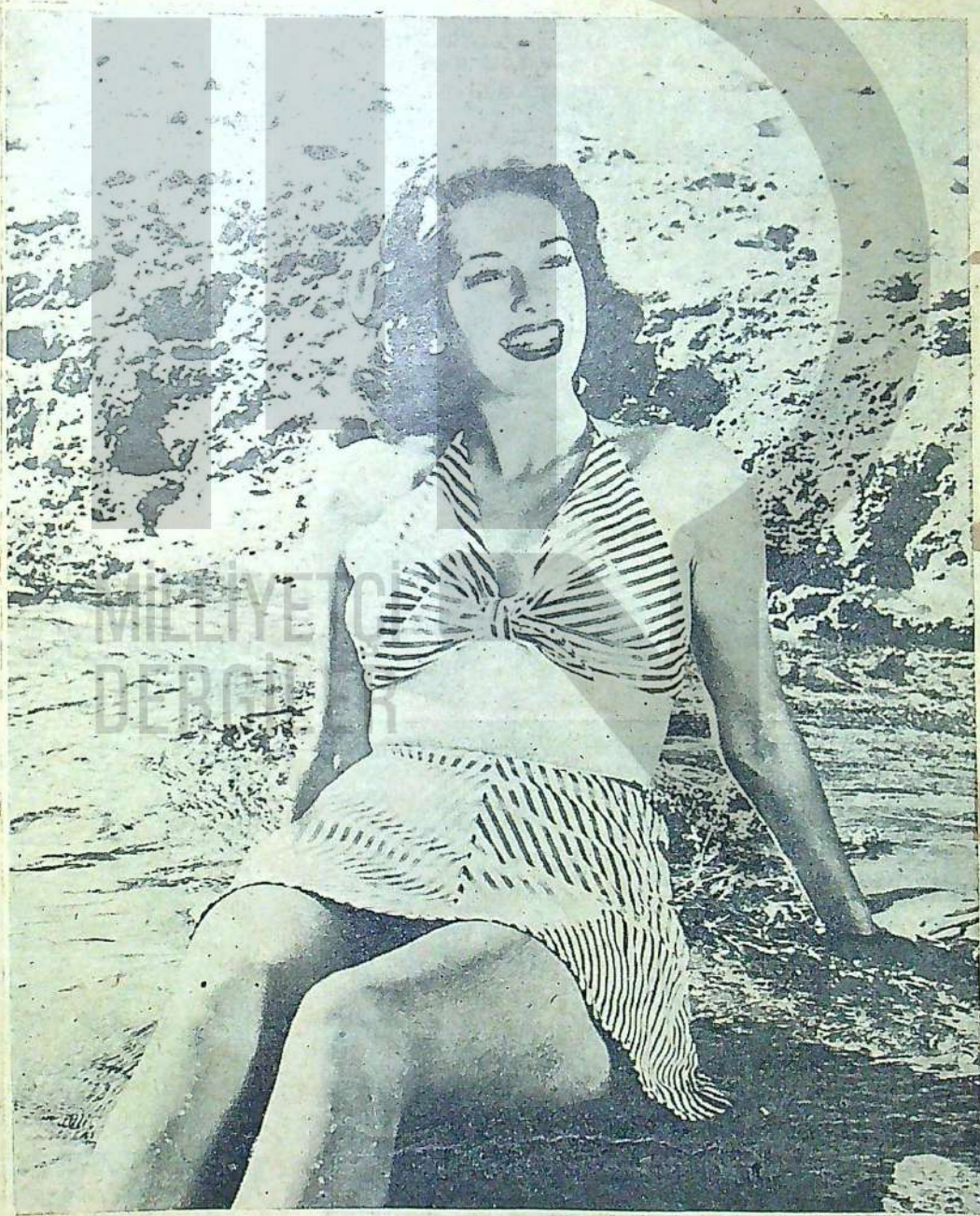

CINAR ALTI

SAYI

135

HAFTALIK FIKIR VE SANAT MECMUASI

KURUŞ

20

MILLI KÜTÜPHANE
ANKARA

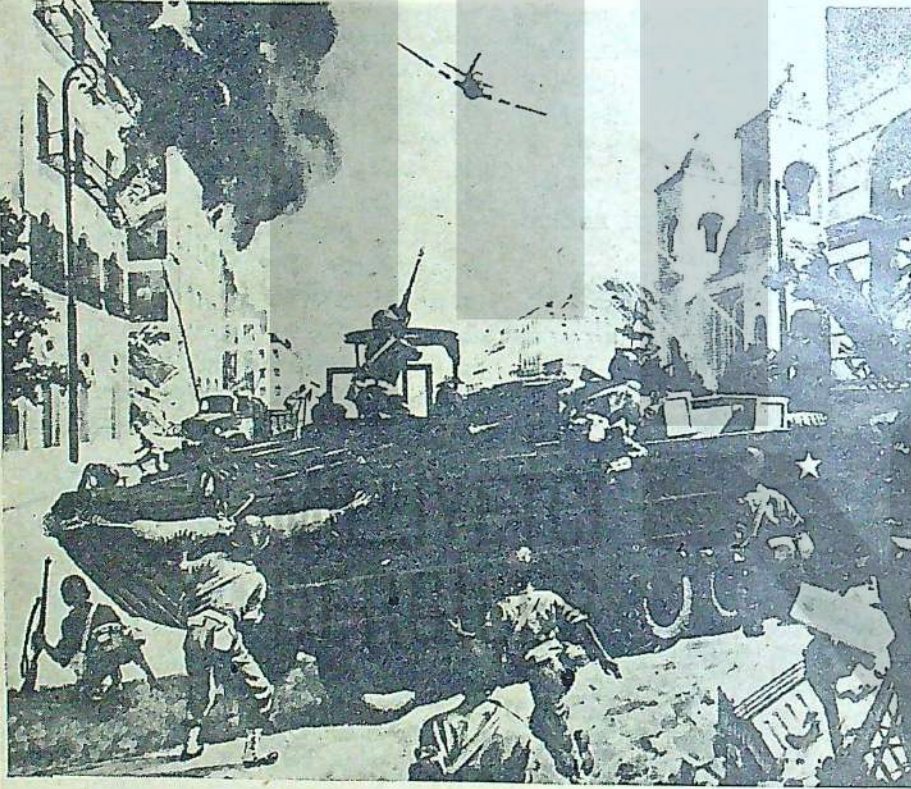
227

Müttefik hava nakliyatını korumak için balon hava barajı hazırlığı

General Eisenhower Normandiya'da bir işi esnasında.

Şerburg çarpışmalarında: Amfibik arabalar uçaksavar toplar ve uçuk

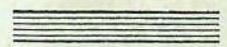

İki Pasifik kumandanı: General Mac Arthur (solda) Amiral Nimitz (sağda)

PEK YAKINDA

B U G Ü N

Sanat, Edebiyat ve Aktüalite Dergisi

ÇIKIYOR !

Istilâ cephelerinde kullanılan müttefiklerin 90 milimetrelık toplarından biri

Yunanistandaki vatanseverlerden bir çete reisi

Atlantikte İngiliz devriye bomba uçakları tarafından batırılan denizaltılarından kurtarılan Alman mürettebatı batıkları elerine sırlmış sıcak çorbalarını içiyorlar.

Meşhur kompozitör Leopold Stokw Newyorkta yeni müzik binasında ilk konserine hazırlanıyor.

YAKINDA Bugün

Sanat, edebiyat, fikir, aktüalite
dergisi
ÇIKIYOR !

Yeni Amerika sinema yıldızlarından Jennifer Jones (sağda) film akademisinde aldığı «Oscar» mükâfatına seviniyor. Yanındaki İsveçli artist Ingrid'dir.

ÇINARALTI

SAYI: 135 - CİLT: 6

ABONE :

Seneliği: 1000 — Altı aylığı 500

Üç aylığı: 250 kuruş

Fiatı: 20 Kuruş

Sahibi ve Neşriyat Müdürü

ORHAN SEYFİ ORHON

Telefon: 22129

8 Temmuz 1944

İ D A R E :

İstanbul, Ankara caddesi No. 47

İHTAR :

Gönderilen yazı ve resimler neşredilsin, edilmesin geri verilmez.

Deniz bayramı

Orhan Seyfi ORHON

Geçen hafta İstanbul, deniz bayramını kutladı.

İstanbul çocuğunun ayırıcı vasıflarından biri de deniz sevgisidir. O, denizi görmeden yaşayamaz. Bir müddet sonra müthiş bir deniz özlentisi duyar. Herşeyi bırakarak ona doğru koşmaya hazırlanır. İstanbul çocuğu için gurbetin bir mânası da denizden uzaklıktır; asıl gurbet acısı da deniz hasreti... Boğaziçinde büyüyenler için bunu çok görmemeli. Onların ilk ninnilerini biraz da deniz söyler ve beşiklerini biraz da dalgalar şalları. Denizden gelen serin ve ozonlu havayı içmeğe alışık ciğerleri bundan uzak kalınca susuzlukların en acısıyla kıvrılır, dudaklarında ve ruhunda çatlaklar başlar.

Rahnetli anneciğim, sayfiyeye gittiğimiz zaman bütün yaz mevsimini denizi seyretmekle zevk içinde geçirirdi.

İstanbulda, ev satın alınırken, ev tutulurken ilk sorulan şudur:

— Denizi görüyor mu?

Şayet görmüyorsa, o evin ne kadar güzel olsa, yine bir kusuru var sayılır. İstanbullular için deniz, mutlaka her zaman yüzü görülmesi, işitilmesi, kokusu duyulması, arada sırada kucaklanması lâzım olan bir dünyaya güzelidir.

Cumhuriyet idaresine kadar içimizdeki deniz sevgisi, az çok plâtonik bir aşktı. Bu idare, bizi sahillerimize kavuşturdu (ve denizlerle sarımaş dolaş etti.)

İşte, geçen hafta kutladığımız deniz bayramı budur. Artık, sahillerimiz her gün biraz daha artan ticaret filomuzundur; plâjlarımız da her gün biraz daha yanan gençlerimizin. Vaktile, bizim, Arafatta ihrama bürünen Hacılar gibi peştemallara sarılarak karşısına çıktığımız denizle, onlar, kucak kucağa oynuyorlar. Onlar için, bütün yaz mevsimi deniz bayramıdır; bütün sahiller bayram yeri!

Orhan Seyfi ORHON

GÖRÜŞLER

Mülâyim pehlivan

Eski Osmanlıcada «Müsemma binnakis» denen bir tâbir vardı; buna öztürkçe «adının tersi» mi, ne demeli bilmiyorum. Bunun tam karşılığını bulmayı, bu yolda birçok güzel buluşlarından dolayı Toplu İğne dostuma bırakıyorum. Müsemma binnakis adıyla uygun olmıyan şeylere denir. Meselâ: Keşkülü fıkara gibi. Bugün, değme zenginin kilerinde bulunmıyan pahalı malzemelerle yapılan bu tathya nedense, bu ad takılmış. Benzerleri çoktur: Bakarsınız: İhtiyar bir zenci kadını, adı Mahpeyker. Bir çelimsiz sıska adı: Rüstem. Bir çirkin: Adı, Melâhat. Bir palavracı: Adı, Sadık. Bir cimri: Adı, Muhsin... İsmi kendisine hiç uygun bulmadığım birisi de bizim meşhur Mülâyim pehlivandır. Tuttuğunu koparan, eline geçenin sırtını yere getirmeğe çalışan bu zatın neresi mülâyim? Hiçbir maçında hiddetlenmediğini görmedim. Mutlaka bir münazaa mevzuu çıkarıldı. Ringe atladı, ya rakiplerine meydan okumaya, ya hakemlerin reyini protesto etmeğe başladı. Geçen hafta Büyük Mustafaya da öyle yapmadı mı? Ben saatle güreşemem, dedi yenilinceye kadar... Fakat, devedin büyük fil var, derler. Altmış beş dakika sonra Mustafaya pes etti. Pehlivanlıkta yenmek, yenilmek ayıp değildir. Mülâyim pehlivanın ilk defa ismine uygun bir iş yaptığını görüyorum. Ben de onu bu sefer bu tarafından alkışlıyorum.

SAİR VE DENİZ

Deniz, şiirde en geniş ilham kaynağı olan bir mevzudur. Bazan teşbih ve istiare halinde bir motif olarak kullanıldığı gibi, bazan da doğrudan doğruya şiirin mevzuunu teşkil etmiştir. Divan edebiyatında deniz, dekoratif bir mahiyet gösterir. Divan şiirinin hususiyeti de budur:

Tabiatı müşahade ve tetkik etmez. Onu bir süs telâkki eder. Çünkü hakiki güzellik harici âlemde değil, şairin hayalinde mevcut olan âlemde-dir. Bunun içindir ki tabiatı olduğu gibi almayı ancak san'atkar olmıyanların işi sayar. Meselâ: Divan şairi, bir bahçeden bahsederken onun hakiki vasıflarını anlatmayı hattâ biraz da abes bulmuştur. Ne de olsa, bir bahçe san'atkarın muhayyilesindeki ideal bahçeden çirkindir. Onun vazifesi çirkinini değil, en güzeli bize anlatmaktır. Bununla beraber beşeri duygularla beraber tabiat de bu edebiyata az çok tesir ve nüfuz etmiştir. Fuzuli, denizi âdeta realist bir gözle görür gibi:

Revzen aç her-dem havadan mevc' uran der-
yaya bah

Diyor. Fakat dünyanın en büyük denizlerine sahip bir imparatorluğa göre bu birkaç mısralık deniz çok az birşey sayılır. Divan şairleri, zannedirim, nehri, denizden daha dekoratif bulmuşlardır. Ben, sadece hatırımda kalan mısraları düşünüyorum. Baki denize ait birşey bulamıyorum. Hattâ, kendisine pek uygun bir mevzu olduğu halde, Nefî'den birşey aklıma gelmiyor. Nedimde, çağlıyan. Nabî'de liman nokteleri hatırıma geliyor. Galiba, hakiki deniz, şiirimizde Abdülhak Hâmit'le başlıyor:

Emvaç ufukları sarardı
Şimşek yakacak üm't arardı.

Bence, denizin şiddet ve azametini gösteren en güzel şiirlerimizden biri de (Davalacıro) nun meşhur hitabesidir:

Öyle bir şiddet-i tasâm ile çıktım ki yola
Karşıma çıksa eğer sen-ki mezarım dönmem.
Bahri şahhar değil, ebrî şerer bâr değil,
Hep yanardağlar ile dolsa civarım dönmem,

Dalgalar ben sizi döndürmeden âteşzara,
Siz kılın na'sımı isal kenarı yâre.

Recaizade Ekrem'de denizi tekrar kaybediyorum. Namık Kemal'de deniz, mensurdur, tulû ve gurub tasvirleri arasına karışmıştır. Tevfik Fikret'te, deniz küçülüyor, ya siyasi bir târiz, yahut da birkaç fırça darbesi:

Ey Marmaranın mavi deraguşu içinde
Ölmüş gibi dalgın uyuyan tûde-i zinde

★

Oooh, bak dalgaların cezbe-i saf'yyetine,
Sanki bir hamle-i sevdaya açık bir sine,

★

Kamer bulutların altından eyledikçe zuhur,
Yazardı safha-i emvaca bir kaside-i nur.

★

Han' akşamki tagayyür, heyecan,
Bir çocuk ruhu kadar pürnişyan,

Bir çocuk ruhu kadar şimdi münevver, leke-
siz,

Uyuyor mavi deniz!

Hüseyin Siret'ten hatırımda kalan
şu:

Ey deniz, ey muhit-i hâssiyat!

Cenab Şahabeddin'den bir şey aklıma gelmiyor. Belki de ben hatırlıyamıyorum. Celâl Sahirin hiç unutmadığım mısraları şunlar:

Üfukların, denizin g'zli bir talâkile
Garamı besteleyen musîki-i hilâfı
Terenmüm ettiği yerlerde gözlerin ne arar?

Mehmet Akif'in deniz, Çanakkale harbine ait parçaları olsa gerek. Mithat Cemalde denizin ayrı bir yüzünü gösteren mısralar hatırlamıyorum. Ahmet Haşim göllerin, durgun suların şairi. Fakat şu iki güzel parça hatırımda:

Güneşi, denizleri sâyetime nakşu telvine,
Deniz değil sana muhtaç olan sahat-sine.
Şu ağlıyan göze gönder biraz ümit ü ziya
Şu yükselen ele ufk-u ümmid, tevsi et!

Yine Haşimden:

Denizlerden:

Esen şu ince hava saçlarıyla eğlensin!

Bu sıralarda, ismi pek az tanınan bir şairi, Zaimzade Hasan Fehmi'yi, şu harikulâde mısraile hiç unutmamaktayım:

Eser denizde teselli havası her saat

Yusuf Ziya Ortacın denizi bir motif olarak kullanan bazı mısraları. Enis Behic'in (Denizciler) isimli manzum hikâyesi, Faruk Nafiz'in (Denizlerden beklediğim) i ve:

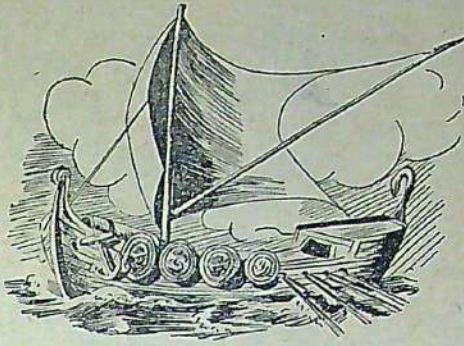
Deniz engin bir sudur

Diye bağlıyan manzumesi aklımda. Fakat Türk şiirinde asıl denizi terennüm eden şair Yahya Kemal. (Ses) ve (Açık deniz) herkesin ezberindedir:

Gittim o son diyara ki serhaddidir yerin,
Hâlâ dilimdedir suyu engin denizlerin.
Garbın ucunda, son kıydan en gürültülü
Bir med zamanı, gök yüzü kurşunla örtülü,
Gördüm deniz dedikleri bin başlı ejderdi,
Gördüm güzel vücudunu zünnütlü yen deri
Keskin bir ürperişle kumlandı anbean,
Gördüm ve anladım id o ejderdi canlanan.
Sonsuz ufuktan ah o ne coşkun gelişti o!
Birden nasıl toparlanarak kükremişti o!
Yelken, vapur, ne varsa kaçmış limanlara,
Yalnız onundu koskoca meydan ve manzara!
Yalnız o kalmış ortada âs ve bağrı hün,
Bin mâra ağzı açmış ulurken uzun uzun,
Sezdüm bir âş'na gibi heybetli hüznünü,
Ruhunla karşı karşıya kaldım o med günü
Şekvânı diledim ezeli muztarip deniz,
Duydum ki ruhumuzla bu gurbette sendeniz.
Durduramaz anladım bunu hiçbir güzel kıyı,
Bir bitmiyen susuzluğa benzer bu ağrısı.

Yahya Kemal'de deniz, ondan evvelkilerin hiçbirine benzemiyen bir güzelliكتedir. O, Osmanlı saltanatı devrinde, Barbarosun yaptığını bugünkü şiirimizde yaptı. Bütün füsünile, ihtişamile, güzelliğile, sonsuzluğile denizi verdi. Fakat zannediyorum ki (Deniz türküsü), Yahya Kemal'in de, hattâ bir kül halinde bizim şiirimizin de şaheseridir. Bu mevzuu, tetviç etmek için onu bu sahifelerde tekrarlamadan geçemiyecğim.

O. S. O.

Deniz Türküsü

Dolu rüzgârla çıkıp ufka giden yelkenli!
Gidişin seçtiğin akşam saatinden belli.

Ömrünün geçtiği sâhilden uzaklaştıkça
Ve hayâlinde doğan âleme yaklaştıkça,

Dalga kıvrımları ardında büyür tenhâlık.
Başka bir çerçevedir gitgide dünya artık.

Daldığın mihveri gittikçe sarar başka ziyâ,
Mavidir her taraf, üstün gece, altın deryâ.

Yol da benzer hem uzun hem de güzel bir masala
O saatler ki geçer başbaşa yıldızlarla.

Lâkin az sonra leziz uyku bir encâma varır
Hilkatin gördüğü rü'ya biter. Etraf ağarır.

Som gümüşten sular üstünde giderken ileri
Tâ uzaklarda şafak bir bir açar perdeleri;

Musikisiyle bir âlem kesilir çalkantı...
Ve nihayet görünür gök ve deniz saltanatı.

Girdiğin aynada geçmiş gibi diğer küreye,
Sorma, bir sâniye, şüpheyle sakın: yol nereye?

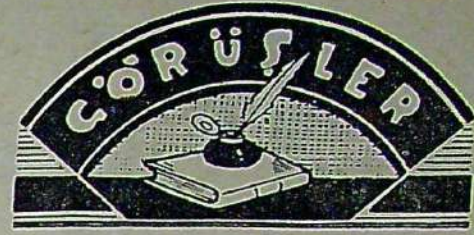
Ayılıp neş'eni yükseltici sarhoşluktan,
Yılma, korkunç uçurum zannedilen boşluktan.

Duy, tabiatte biraz sen de ilâh olduğunu!
Rûh erer varlığının zevkine duymakla bunu,

Çıktığın yolda bugün, yelken açık, yapıyorsunuz,
Gözlerin arkaya çevrilmiyerek pervâsız,

Yürü: hür mâviliğin bittiği son hadde kadar!
İnsan âlemde hayâl ettiği müddetçe yaşar.

Yahya Kemal

TERELELLİ

Tanrım kazançlarını artırsın, epey zamandanberi şarkı okuyanlara rağbet günden güne artıyor. Edebiyat âleminde sağdan soldan hücumlarla her gün bir şairin yıldızı sönerken, musiki âleminde yeni yeni yıldızların parladığını görüyorum. Halkın rağbeti onlara! Fakat bu rağbette o şarkıları yazanların da bir hissesi yok mudur? Alaturka musikide güftesiz notalar vardır: Terelelli, diye devam eder. Rivayete göre bunun sebebi şuymuş: Bir zamanlar musikişinaslarla şairler kavga etmişler. Şairler:

— Asıl şeref güfteye aittir, biz güftelerinizi yazmasak, siz okuyacak şey bulamazsınız, demişler. Musikişinaslar:

— Hayır, asıl şeref bestenindir. Dinleyenler bizim bestelerimizi beğeniyor. Sizin güftelerinizin ehemmiyeti yok.

Diye cevap vermişler. Kavga büyümüş. Şairler, musikişinaslara umumi bir boykot yapmışlar, hiçbir güfte vermemişler. Bunun üzerine onlar da ('Terelelli') diye güftesiz besteler okumaya başlamışlar. Anlaşılan sonradan yine barışmış olacaklar ki bes-telenmiş güftelerin arkası kesilmemiş.

Fakat şairlere karşı bu kayıtsızlık, hanendelere ve bestekârlara karşı da bu rağbet böyle devam ederse, korkarım ki, arada yine bir kavga kopacak. Şairler yarım pabuçla sürterken, onların apartımanlar yaptırmasına, inciler, elmaslar satın almasına tahammül edemeyecekler. Güftelerini hep birden geri alacaklar. Şair kısmı ne de olsa biraz terelellamdır, fakat o zaman onlara da ('Terelelli') den başka söyleyecek birşey kalmaz!

Orhan Seyfi Orhon

ÇOCUK ADAM

Üçüncü kısmı yeniden yazılan ve tamamen değişen bu eserin ikinci tab'ı hazırlanıyor.

Ne güzel !

Seni bir kadehte, akşam!
İçmek ne güzel, ne güzel..
Ve sen' ufuklarda, gam!
Seçmek ne güzel, ne güzel..

Dalıp yeni doğan aya
Gidenleri saya saya
Hâtradan hâtraya
Geçmek ne güzel, ne güzel..

İçimde bir ses bu gece
Kekeliyor hece hece:
Ölüme ölmeden önce
Göçmek ne güzel, ne güzel..

Nazif BEN

Nerde Hanım Elleri ?

Başın ateş gibi, gün.
Nerde seher yelleri?
Gönül senden de ölgün;
Alev alev telleri.
Nerde hanım elleri?

Gitti mi nazlı bahar,
Hava ateş kesilir.
Beni de bıraktı yar.
Nerededir Allah bilir,
Nerde hanım elleri?

Çiçek dah bezerken,
Bir gün uçar kuş gibi.
Dün yanımda gezerken
O ellerin sahibi,
Nerde hanım elleri?

Gün yanar, alım yanar,
Soluyor, kuruyoruz.
Gün kaynar, içim kanar.
İkimiz soruyoruz:
Nerde hanım elleri?

Göz yaşımızı s'ler,
Gül kokulu, temizdi,
O eller, ah! O eller
Bütün ümidimizdi.
Nerde hanım elleri?

Fuat Hulusi DEMIRELLİ

Rejisör olmak isteyen bir genç

Violonist Kemal Susat

Halit Oğuz KIPER

Ankara radyosunda, konserleriyle tanınan değerli viyolonist Kemal Susat bana:

— Sinema rejisörlüğüne çok merakım var, dedi. Bu işi yapamadan ölürsem çok yanarım. Harb biter bitmez Amerikaya gitmek istiyorum. Viyolonu da orada aç kalmamak için öğrendim.

Bir an baktım, bu esmer ve sempatik gencin gözlerinde azim ve irade kıvılcımları çakıyordu. O, kendine hâs hararetle, teklifsiz konuşmas ile devam etti:

— 28 yaşındayım. İlk konserimi 16 nisan 1943 te musikişinas bir aile-temmuz 1943 te musikişinas bir ailenin oğluyum. 6 yaşında İzmir'e gittim, ilk mektebi orada okuduktan sonra tekrar İstanbul'a geldim. Kafamda küçük yaştan beri artist olmak isteği vardı. Eğer bunda muvaffak olmazsam boksör olmayı tasarlıyordum. Bir aralık boks idmanlarına başladım. Bir taraftan da Galatasaray'a leyli girmek istiyordum. Babam beni Viyanaya göndermeyi, orada okumamı ve boksör olmamı istedi.

— Peki, ya keman merakı?

— O sırada İstanbul'a viyolonist Yaşa Heiftz gelmişti. Ben de şu adamı göreyim, dedim, gittim. İşte keman çalmak merakı o akşam uyandı ve viyolonist olma kararı verdim.

— Bu kadar kolay mı karar verirsiniz?

— Elbet. Her iş bana kolay görünür, zor tarafını aklıma hiç getirmem. Karar verdim. Önce viyolonist, sonra rejisör olmak. Bunun için çıkar yol keman öğrenmekti. Hemen Konservatuvara girdim. Konservatuvar öğretmenlerinden Mösyö Braund'dan keman dersine başladım. O sene içinde Viyanaya gittim. Fransızca konuşuyordum, Almanca hiç bilmiyordum. Orada (Akademi der Muzic öğretmenlerinin bazılarında iki sene kadar ders aldım. Bu arada birçok artistlerle tanıştım. Onlar beni Türk artisti olarak kabul ediyorlardı. Yaz tatili için İstanbul'a geldim. Babam hastalandı ve öldü. Tekrar Viyanaya gidemedim, tekrar Konservatuvara girdim. Bu sefer hocam Ali Sezai idi. Kıymetli hocam beni iyi yetiştirmek için elinden geleni yaptı ve ben de iyi çalıştım. Bu

aralık viyolonist Berger'den de dersler almıya başladım. Her iki hocamın dersleri mükemmeldi. Akşamları Şehir operetinde de çalışıyordum. Ertuğrul Muhsinin tiyatro derslerini hiç kaçırmazdım. İki karpuz bir koltuğa sığmaz, derler. Ben dördünü sığdırmıştım.

Fakat bir an geldi ki bocalamıya başladım. Konservatuvardan sonra, Galatasaray lisesinde açılan Riyaseti-cumhur orkestrası âzalığı imtihanına girdim, muvaffak oldum. Ankara'ya geldim. Bu sene birçok konserler vermek niyetindeyim.

— Ankarada tek başınıza mı yaşıyorsunuz?

— Hayır, ben evliyim. Nur topu gibi iki yaşında bir kızım var.

Bir aralık gözüm parmağına ilişti. Dikkatimin farkına vardı.

— Hani yüzük demek istiyorsunuz? Bir gün bir yerde çıkarmıştım. Gitti gider dahi gider. Eh, bu zamanda bir tane yenisini almak kolay değil.

— Musikiden başka zevk aldığınız şey yok mu?

— Sinema, spor, okumak.

— Rejisör olmak istediğinize göre hangi sinema artistlerini beğeniyorsunuz?

— Komiklerden hoşlanmam. Karakter yaratan artistlere bayılırım. Ne yazık ki sevdiklerimin içinde tek kalan Jean Gabin'dir, diğerlerinin hepsi öldü: Lon Sanney, Valantino, John Barimon, Konrat Veid...

— Muharrirlerden?

— En çok Hüseyin Cahit, Reşat Nuri.

— Ya spor?

— Her çeşidini! Eğer merak ediyorsanız şunu söyleyeyim ki renklerden sarıya kırmızıya bayılırım.

Elini sıkıp ayrılırken ilâve etti:

— Çünkü Galatasaraylıyım!

Halit Oğuz KİPER

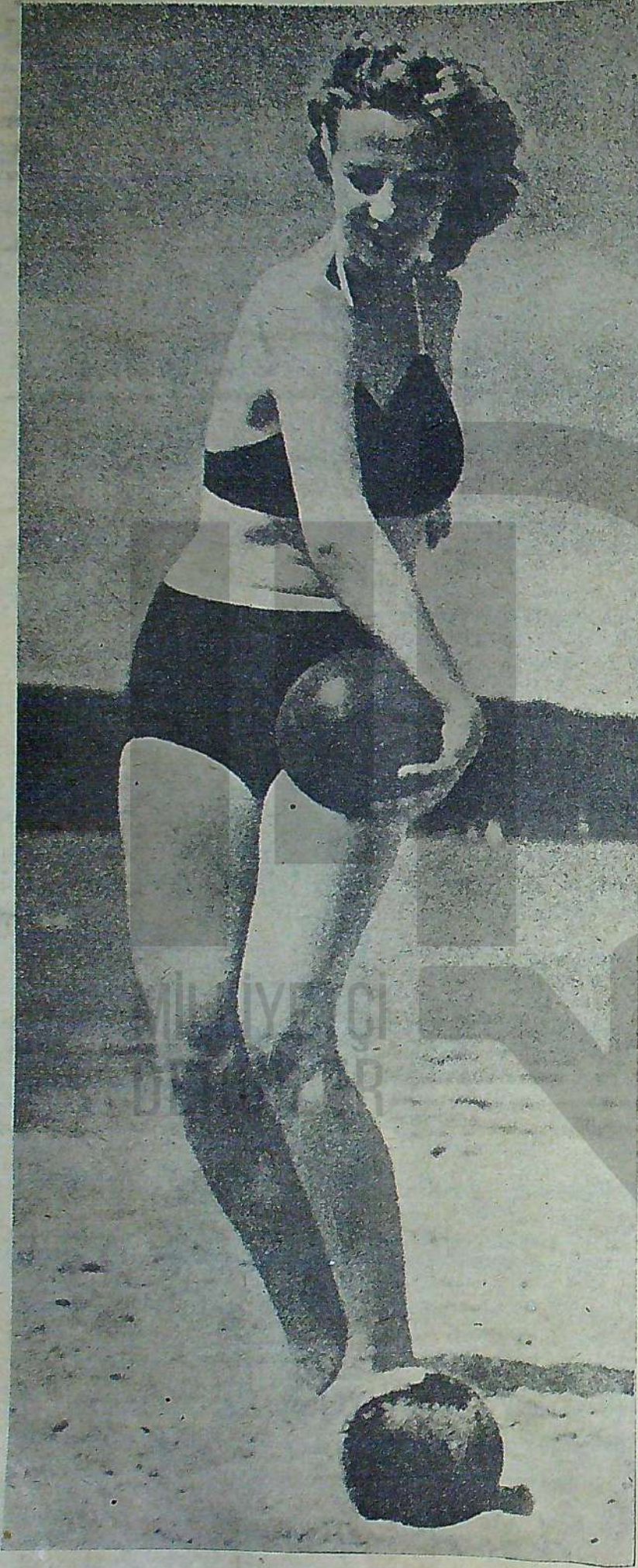
HARB ve Sinema

Sinema, yalnız halk için bir zevk ve eğlence vasıtası olmakla kalmıyor, bugünkü dünya harbinde ordu hizmetinde kullanılıyor. Ateş kasırgaları içinde boğuşan askerler, onun dinlendirici ve enerji verici tesirinden de faydalanıyorlar. İngilterede ve Amerika'da askerlerin başlıca eğlencesi, ordu üslerinde, Harbiye Nezaretine ait sinemalarda film seyretmektir. Bu asker, en çok komığe rağbet etmektedirler. Denizaşırı harekâta dair filmlerle, aktüaliteleri de seyretmektedirler Askerler ordu sinema salonlarında tıpkı kendi evlerinde imiş gibi rahat rahat hareket ediyorlar ve canları isterse baş rolü yapan artisti ıslıkla da karşıyorlar. Yapılan bir ankete göre askerlerin en çok, sinema yıldızlarından Errol Flynn ile Hedy Lamarr'dan hoşlandıkları anlaşılmıştır. Betty Grable ile Lana Turner de ikinciliği kazanmaktadır.

Sinema seyreden askerlerin en çok rağbetini kazanan (Hava kuvvetleri) ismindeki film olmuştur. Komedi filmlerinden de (Ne kadar fazla olursa o kadar eğlenceli) filmidir. (İşte ordu) ismindeki film de en güzel müzik mükâfatı olan (Mavi kordelâ madalyası) nı kazanmıştır. Bu sinema seyri esnasında bazı garip ve komik vakalara da rastgelinmektedir. Bir seferinde sinema seyreden bir asker, pabuçlarını sinemada bırakıp gitmiş, bir seferinde İtalya harekâtını seyreden, İtalyada doğup büyümüş bir Amerikan askeri de: «Babama bakın!» diye bağırmıştır. Bu filmler askerlere gayet küçük bir ücretle gösterilmektedir.

S-4257-4

Dalgalar

Seni hep aradım dalgalarda ben,
Dalgalar o günkü gibi bembeyaz.
Ve dedim: Sesinin aks dönmeden
Seni dalgalarda dinlesem biraz.

Sanma uzun yıllar renkleri sildi;
Bu sular o günkü sular değildi.
Dalgalara yeşil dallar eęildi
Seni o dallarda kokladım bu yaz.

Ufukta giderken bıraktığın iz,
Değişen ne aęaę, ne dal, ne deniz.
Dalgalar o günkü gibi kimsesiz
Dalgalar o günkü gibi bembeyaz.

Hamdi IřIKLI

zlediğim iklim..

Benim her uyanışda,
İçten özlediğim iklim..
Sonsuz maviliklerin,
Ardında kaldı sevgilim..

Oranm.. baharı bambaşkadır,
Ve göz kırpamaz yıldızları..
Yalnız.. omuzlarında testi.
Şarap laştır «örselim» kızları.

Orda.. cenup ve..
Portakal kokar bahçeler..
Orda.. aysız da olsa
Parlaktır geceler..

Benim her uyanışda,
İçten özlediğim iklim..
İşte.. böyle, bilmediğin
Bir diyardır sevgilim..

Zafer Arıkbay

DENİZE DAIR

OTUR DİYORUM SANA!

İkinci Mahmut saltanat kaygısıyla saraya dönüyor-ken yolda fırtınaya tutulmuş, deniz köpürdükçe köpürmüş, kabardıkça kabarmış. Kayık batmak tehlikeleri içinde çalkanmış ya başlamış. Denizden fena halde korkan ikinci Mahmut, ikide bir:

— Aman, batıyoruz! Aman, batacağız!

Diye oturduğu yerden ayağa kalkar, saltanat kayığının büsbütün müvazenesini bozarmış. Arkasında kayığı idare eden Hamlacı Hüseyin Ağa:

— Telâş etmeyin, yerinizde oturunuz, ayağa kalkmak tehlikelidir, kayık alabura olur, batarız!

Demişse de dinletememiş. İkinci Mahmut, kayık yalpa vurunca yine:

— Aman, batıyoruz!

Diye, ayağa kalkarmış. Hamlacı bakmış, ikinci Mahmut sözden anlayacak halde değil. Tehlike de çok büyük. Kayık yalpa vurduğu zaman, ikinci Mahmut tekrar yerinden ayağa fırlayınca, Hüseyin Ağa yanındaki kancayı kapmış, Hünkârın kafasına indirmek üzere havaya kaldırarak:

— Otur diyorum sana!

Diye bağırmış. İkinci Mahmut, korkusundan olduğu yere sinmiş. Saltanat kayığı da selâmetle sarayın rıhtımına yanaşmış. Tehlikeden kurtulduğuna memnun olan ikinci Mahmut, rıhtıma ayak basınca Hamlacıyı huzuruna çağırmış:

— Bre Hüseyin, sen kim oluyorsun da kanca kaldırıp kafama vurmak istiyorsun?

Diye kaşlarını çatmış. Hamlacı Hüseyin Ağa:

— Sultanım, demiş, üç

hükümdar arasında kaldım. Bir tanesi fırtına. Ona lâf anlatamam. İkincisi deniz. Ona da söz geçiremem. Üçüncüsü de sizsiniz. Bunların içinde sözden anlıyan yalnız siz vardınız. Hayatınızı kurtarmak için yapı-

lacak başka şey yoktu. Eğer o kanca olmasaydı, hep beraber denizin dibine gitmiştik!

İkinci Mahmut gülümsemeğe başlamış ve Hamlacıya bir kese altın ihsan etmiş!

SEN NEHRİ

Abdullah Cevdet, bir gün Pariste, Ali Ferruh'la beraber Sen nehrinde bir gezinti yapıyorlarmış. Bir aralık, Abdullah Cevdet; Ali Ferruha:

— Bak, demiş, ne güzel deniz!

Ali Ferruh şu iki mısrala ona cevap vermiş:

Sen nehrine hiç deniz, denir mi?

Hizmetçiye bendeniz, denir mi?

ÇOK MU DEĞİŞTİM?

(Gemiciiler) isimli meşhur korsan hikâyesini yazan Enis Behiç Koryüregi fena halde deniz tutar. Bir gün, Enis Behiç, Hamamîzade İhsan ve diğer arkadaşlarıyla Kadıköyüne gidiyordu. Biraz lodos vardı. Enis Behiç sararmıya başladı. Hamamîzade:

— Ne olayırsın?

Diye sordu. Enis Behiç, yüzünün değiştiğini anlıyarak:

— Deniz tutuyor galiba.. çok mu değiştim?

Dedi. Hamamîzade cevap verdi:

— O kadar değiştin ki tanıyamayırım, (Gemiciiler) i yazan sen musun, başkası mu?

BİR LÂTİFE

Şair Necdet Rüştü, pek gençliğinde bir gönül meselesi yüzünden kendisini denize atmak istemiş, bir miktar ıslanarak bu maceradan kurtulmuştu. Osman Cemal, bu vak'ayı ima ederek bu mısralarla ona takılmıştır:

Necdet Rüştü,

Denize düştü,

Bütün balıklar

Ona gülüştü.

KIZILAY

Hastabakıcı Hemşireler

OKULU

HASTABAKICI HEM ŞİRELERİN ANDLARI

Tanrıya inanarak, bu toplantının önünde meslek hayatımı sadelik ve sadakatle geçireceğime and ediyorum.

Her ne olursa olsun zararlı ve fena şeylerden çekineceğim. Zararlı olan hiç bir ilâç tavziye etmiyeceğim ve almıyacağım. Bütün kudretimle mesleğimi yükseltmek için çalışacağım. Bana söylenen bütün şahsi işleri ve tesadüf ettiğim aile sırlarını kimseye ifşa etmiyeceğim.

Doktorun işlerine sadakatle yardım etmeğe çalışacağım. Benim bakımına tevdi edilenlerin iyiliği için bütün gayretimle çalışacağım.

İstanbulun mütevazı bir köşesinde sessiz sedasız büyük bir gayret ve disiplinle çalışan Kızılay hastabakıcı Hemşireler Okulu, geçen çarşamba günü kuruluşunun 19 uncu yılını kutladı ve bu seneki mezunlarını verdi.

Hastabakıcı okulu, hayatımızın büyük değişikliklerinden ve ileri adımlarından biridir. Hastayı doktora göstermemek, okuyuculara, kocakarı ilâçlarına bağlanmanın yanında, doktorun her bakımdan yardımcısı hemşireler yetiştirmek... Aradaki mesafe düşünülünce atılan adımın büyüklüğü hemen göze çarpar. Okul, tedrisatına büyük bir dikkat ve itina ile devam etmiş ve çok mükemmel hastabakıcı evsafını taşıyan genç hemşireler yetiştirmiştir.

Merasime İstiklâl marşıyla başlandı. Tıp Fakültesi dekanı kıymetli operatör Fahri Arel, kısa bir hitabe-

de bulundu. Ondan sonra mektep müdürü Esmâ Deniz, çok alkışlanan bir nutuk söyledi. Hülâsaten dedi ki:

— Burada beyazlar içinde gördüğünüz şu genç kızlar veyahut onların bugünkü isimleriyle hastabakıcı hemşireler üç sene evvel, ortamektep mezunu olarak geldiler. Bu müddet içinde hastaya bakmak usulünü, hemşire mesleğinin bütün icaplarını kavramaya çalıştılar. Sıkı bir disiplin altında birçok değişikliklere uğradılar. Atılan her adım, yaşanan her gün kendilerini bu mutlu mesleğe bir az daha bağladı.

Tıp âleminde olduğu gibi hemşirelik âleminde de günden güne bir ilerleme görülmektedir. Bu ilerleme hemşirenin yetiştirilmesinde ve gittikçe artan mesuliyetindedir. Eskiden hasta başında sadece doktorun hizmetçisi gibi çalışan ve yapılan te-

davilerle meşgul olıyan bir insan yerine, bugün hastaya bakma tekniğini bütün teferruatı bilen ve çok defa hastaya müteallik işlerde düşüncesine muracaat edilen bir hemşire bulunuyor. Eskiden doktorun yaptığı işleri bugün o yapıyor. Ameliyatlarda doktorun en kıymetli bir yardımcısı oluyor. İşte, binlerce insanın sıhhatini kontrolü altında bulunduran şu

gördüğünüz Hilâlin kızlarıdır.

Nutuktan sonra Üniversite Rektörü Tevfik Sağlam tarafından mezunlara merasimle diplomaları verildi. Ve mezunlar and içtiler. Mezunları tebrik eder, onların şefkatli, bilgili ellerinin hastalarına daima şifa getirmesini dileriz.

Kızılay Hastabakıcı O.

Hastabakıcı okulu mezunlarına hemşire rozeti takılırken

DEHŞET İÇİNDE

«Resimli Aylık roman» — Sayı:1

Yazan: Maurice Level

Tercüme eden: Şemseddin Talip

«Resimli aylık roman» adı altında çıkmaya başlamış olan aylık mecmuanın birinci sayısı, Fransız ediplerinden Maurice Level'in «Dehşet içinde» adlı romanını ihtiva ediyor. Eser Pariste ilk defa neşredildiği zaman her tarafta büyük akisler uyandırmış, az bir zamanda başka dillere çevrilmişti. Tanınmış Fransız muharririnin bu yeni eseri bütün matbuat tarafından hararetle karşılanmıştı. Bunun bir sebebi de, belki, romanın kahramanının bir gazeteci olmasıydı...

«Dehşet içinde» modern mânada bir heyecan, macera ve polis romanıdır. Polis romanı hakkında Fransız muharrirlerle Anglo-Sakson muharrirlerinin düşünceleri arasında derin farklar vardır. Berikiler için heyecan ve cinayet romanı, bir gazetede ki vukuat sütunu gibi, sırf hâdiselerin sıralanmasından ve anlatılmasından başka bir şey değildir; Fransızlar ise bu janrı büsbütün başka bir şekilde telâkki ediyorlar ve böylece yazdıkları eserlerde, alelâde bir cinayet hikâyesinden ziyade, ruhi tahlillerle dolu, derin düşüncelerle zenginleştirilmiş, içtimaiyat, ruhiyat ve kriminoloji bilgileri âdetâ ilmi eserler haline getirilmiş romanlar buluyoruz. Böylece, başta Maurice Level olmak üzere bir çok muharrirler Fransız kriminal edebiyatında yeni bir çığır açmışlar ve Anglo-Saksonlardan bambaşka bir tarzda yazmak suretile, hattâ Amerikada ve İngilterede bile büyük akisler uyandırmışlardır. İşte bu güzel serinin birinci kitabını teşkil eden «Dehşet içinde» yazılış tarzı ve mevzuunun fevkalâdeliği bakımından ve daimî bir heyecan içinde yaşatan bir roman olduğu kadar, aynı zamanda okuyucuyu düşündüren bir eserdir. Tavsiye ederiz.

Mezuniyet diplomalarını alan hastabakıcı hemşireler okulu mezunları

kulunun 1994 yılı mezunları şunlardır:

Akkök Hükmiye, Ateşli Fahriye, Bağcı Münevver, Ceyhan Fevziye, Denizse-

ver Meliha, Dibak Melek, Engin Hayriye, Eren Zehra, Keleş Vasfiye, Kürkçü Muzaffer, Meriçli Naima, Övet Emine, Özdoğuran Rabia, Özgün Refika, Sa-

rişin Efruze, Sessiz Kâmuran, Sırık Fatma, Sümer Faika, Tekbıçak Esmâ, Uyar Emine, Yurdaköle Yaşar.

Mezunlar Üniversite Rektörü Tevfik Sağlam ve dekan Fahri Arel ile birlikte

Kalem ve Kılıç

Yazan : Adnan GİZ

Osmanlı sarayının hesaba kitaba gelmiyen öyle acayip usulleri vardı ki her biri âdeta idare sanatının mühim bir faslı sayılırdı. Meselâ devlet memurları «Ehliseyf» ve «Ehlikalem» olmak üzere iki nazarı kısıma ayrılır, kalem sahipleri umumiyetle âlim, edip fakat korkak ve çekingen addolunur, kılıç sahipleri de cahil fakat cesur ve atak tanılırdı. Padişah bu sınıflardan birine mensup olan bir sadrâzamı azletti mi yerine ekseriya öteki sınıftan bir vezir getirir ve artık devlet kapısında hep o sınıfın mensupları alıp yürürdü. Bu değişik tokuşlar umumiyetle iki âmilin tesiri altında yapılırdı. Birinci sebep Yeniçeri ihtilâlleriydi. Bir zorba isyanı koptu mu Padişah âsilere yaranmak ve gönüllerini hoş etmek için ekseriya ordudan yetişmiş, kaba saba, cahil fakat cesur bir veziri işbaşına getirirdi. «Edirne» ve «Alemdar» vak'alarında olduğu gibi.. bazan da iş başında bulunan bilgili, okumuş bir vezire kızar yahut memlekette kazandığı nüfuzu çekemez ve onu yerdenyere vurarak en olmaz bir adamı Sadrâzam yapardı. Bu haliyle de güya: «Ben bu memleketin tek efendisiyim. Senin burada zerre kadar itibarın yoktur. Benim keyfim istedikten sonra en âdi bir adamı, bir hamalı bile Sadrâzam yapabilirim» demek isterdi. İşte bu kafa iledir ki, Amcazade Hüseyin Paşa gibi muktedir tanınmış bir vezirden sonra Daltaban gibi bir budalayı, şair Rami Mehmet Paşadan sonra Kavanoz Ahmedî, Hakimoğlu Ali Paşadan sonra da Gürcü İsmailî Sadrâzam yapmışlardı. Birinci Abdülhamit, Halil Hamit Paşa gibi genç ve münevver bir veziri öldürttükten sonra yerine Şahin Ali Paşa adında ümmî, basit bir adamı getirmişti. Cevdet Paşa Osmanlı tarihindeki bu garip âdeti zikreliyerek şu izahatı veriyor:

«Devlette kâh kılıç, kâh kalem itibar bularak yekdiğere tekaddüm eylediklerinden Hali Hamit Paşanın mağzuben azliyle beraber kalem dahi na-

zarı itibardan düşerek ehliseyf meydan almakla müşarünileyh Ali Paşa Sadrâzam nasbolunmuşsa da fartı cehlinden taşralarda terbiyetpezir olmasıyle Dersâdetin müdahil ve muharicini bilemediğinden şöyle nazik bir vakitte böyle ümmî ve âmi bir vezirin intihap olunmasına herkes şaşmıştı.»

Birinci Abdülhamidin haksız yere öldürttüğü Halil Hamit Paşa pek muktedir, münevver, irfan sahiplerini koruyan, eli açık bir vezirdi. Gayet ihtiyatlı ve idareli olduğundan üç sene dört ay süren sadaretinde kalem ve serhadleri zahire ile doldurmuştu. O kadar ki, iki yıl sonra açılan Rus seferinde uzun zaman onun topladığı zahire ile idare olunmuş, hattâ Serdarı ekrem Koca Yusuf Paşa: «— Sefere ben gitmiyorum, Halil Hamit Paşa gidiyor!» demişti. İşte böyle bir vezirin üzerine gelen zavallı Şahin Ali Paşa yine evvelki kahramanlarımız gibi okuma yazma dahi bilmiyordu. On ay sadaret makamına ağırlık verdikten sonra, artık zamanın ilerlediği okuma yazma bilmeyen bir adamın kolay kolay bu kadar yüksek bir memuriyeti idare edemeyeceği anlaşılarak vazifesine nihayet verildi.

Cevdet Paşa onun gidişi hakkında kısaca şu satırları yazar:

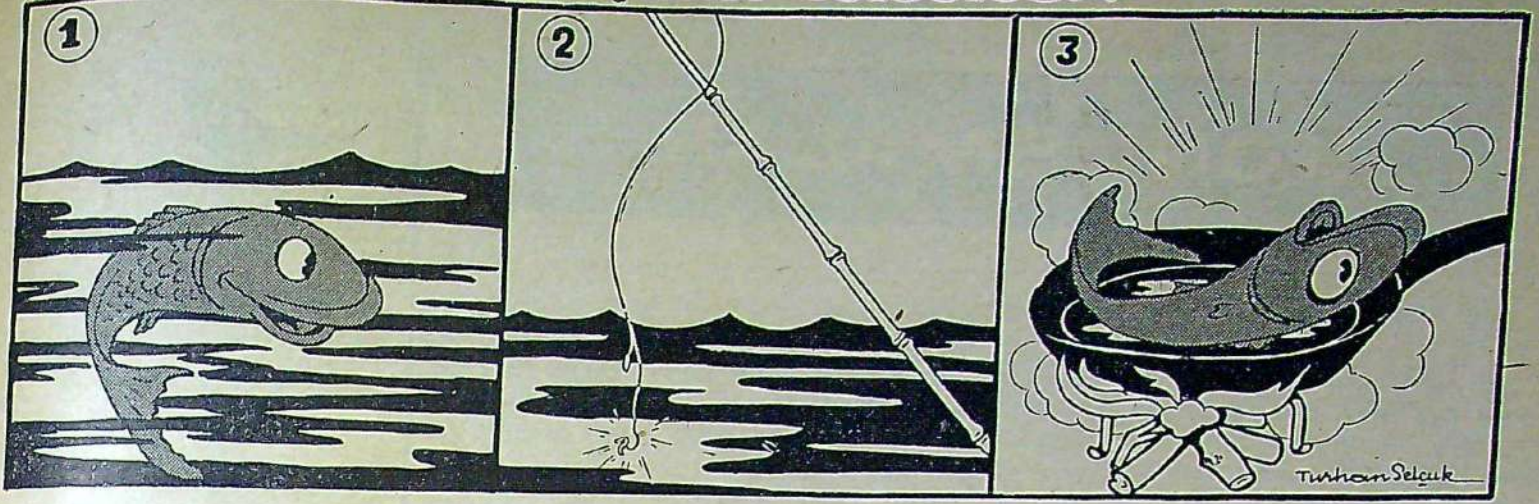
«Sadrâzam Ali Paşa zaten salih, âdil ve hayırhah bir zat olup ötedenberi muhafız ve vali olduğu yerlerde iyi işler başarmakla bazı «hayırhahanı devlet» tarafından Sadarete sevkolunmuştu. Lâkin İstanbul usul ve rûsumuna vakıf olmayıp bazı hususatta taşralara kıyasen doğrudan doğruya icrasına çalışıyordu. Halbuki İstanbul hiçbir yere kıyas edilemezdi. Bundan başka okuyup yazması da olmadığı için gizli tutulması lâzım gelen bazı işlerin başkalarına ifşası icap ettiğinden vazifesinden azlolundu..»

Yine ümmî bir vezir olan Alemdarın kahramanca ölümünden sonra Sadarete tâyin edilen Arnavut Memiş

Paşa ancak kırk gün bu makamda tutunabilmiş ve yerini efendisi Kör Yusuf Ziya Paşaya kaptırmıştı. Üçüncü Selim zamanında yedi sene Sadarete bulunmuş olan ve şimdi devrin «Şeyhülvezira» sı sayılan Ziya Paşa asrın ruhuna vâkıf, tecrübeli bir vezirdi. Fakat ordudan yetişmemiş ve epey ihtiyarlanmış olduğundan askere söz geçiremiyor, onları para ile yola getirmeye çalışarak ziyade yüz verdiğinden zorbaların büsbütün şımarmasına sebep oluyordu. Halbuki Tuna yalılarında devam eden harb günden güne tehlikeli bir hal alıyordu. O düzensiz orduyu ve bilhassa pek bozuk düzen giden işe işlerini çekip çevirecek gözü pek, tuttuğunu koparır bir vezire ihtiyaç vardı. «Ehlikalem» yine gözden düşmüş, kafası boş olsa da yüreği ve bileği kuvvetli bir kılıç sahibi aranıyordu. Sultan Mahmut o günlerde en çok Şehremîni İbrahim Refet Efendinin sözüyle hareket eder, gizlice mektuplaşarak her işde ona akıl danışırdı. Bu zat Padişaha kapıcıbaşılardan kabadayı bir adam olan Topal Mustafa ağayı tavsiye etmişti. Padişah ta İbrahim Efendiyle itimat ettiği birkaç devlet adamının bir araya gelerek bu işi görüşmelerini irade eyledi. İbrahim Efendi, Sadaret kaymakamı Şakir Ahmet Paşa ve daha birkaç kişi toplanarak bu Topal Mustafa ağa ile diğer sadaret namzetleri üzerinde münakaşaya tutuştular. Başta Şakir Ahmet Paşa olduğu halde Mustafa Ağayı istemiyen birkaç kişi en ziyade onun sakat oluşunu tenkid ediyor ve Topal bir başkumandanın dost, düşmana karşı pek gülünç düşeceğini ima eyliyorlardı.

Fakat Şakir Ahmet Paşanın zihnini kurcalayan asıl başka bir mesele vardı. Hani bugünün gazetelerinde bazan: «Bunları biliyor musunuz?» yahut «Garip vakalar» başlığı altında bir takım acayip fıkralar çıkmaz mı? İşte o devrin ricali arasında tarihteki garip tesadüfleri, acayip vakaları bir mecmua halinde toplama

Balıkçının felsefesi:

Erkek

Kadın

Aşk - Akbaba ref.kimizden-

ya merak sarmış tuhaf bir adam vardı: Süleyman Faik Efendi. Devrinde pek meşhur olan bu Faik Efendi Osmanlı devletinde «Mustafa» adında kaç padişah, kaç vezir ve devlet adamı gelmişse hepsinin zamanında bir uğursuzluk zuhur ettiğini iddia ediyordu. Hattâ Kabakçı Mustafa isyanile başlayıp dördüncü Mustafanın cülûs ve Alemdar Mustafa Paşanın intihariyle nihayet bulan büyük hâileye de o devrin kodamanları arasında Mustafa'ların pek ziyade çoğalmasını sebep gösteriyordu. Faik Efendinin pek te boş olmıyan bu iddiası gerçekten pek garip tesadüflere dayanıyordu. Osmanlı tahtına geçen dört Mustafadan birincisi olan Deli Mustafa zamanında türlü facialar zuhur etmiş, ikinci Mustafa zamanında Türklerin Avrupada ilk hezimetini olan «Karlofça» muahedesi imzalanmış, üçüncü Mustafa devrinde «Kaynarca» muhadesile biten meşum sefer açılmış, dördüncü Mustafa birçok kanlı sahnelerden sonra kardeşi tarafından boğdurulmuştu. Şehzadelerden Düzme Mustafa ve Kanunî'nin oğlu şehzade Mustafa feci bir surette öldürülmüş, Sadrâzamlardan Koca Mustafa, Kemankes Mustafa, Kara Mustafa, Daltaban Mustafa, Bahir Mustafa Paşalar da aynı şekilde idam edilmişlerdi. Yine Sadrâzamlardan İrnazen Mustafa, Sarhoş Mustafa, yırlı Mustafa Paşalar da pek fena manlarda iş başına gelmişlerdi. Ele ikinci derece Mustafa'lardan bu arada yüzlerce misal bulmak mümkündür.

Şimdi Sadarete namzet gösterilen İsmail topallığından ziyade Mustafa isimli olması Şakir Ahmet Paşanın minni kurcalıyor yahut da —söz aramızda — kendi namzedi Lâz Ahmet Paşayı Sadarete geçirmek için Süleyman Faik Efendinin bu iddiasını ele alıyordu. Münakaşanın haddinden

fazla uzadığını ve yavaş yavaş İbrahim Refet Efendinin ağır bastığını görünce artık daha fazla dayanamıyarak baklayı ağzından çıkarmış ve demişti ki:

— Mustafa Ağanın akıl ve rüşdü nümeyan ve her veçhile Sadarete şayan ve körün yerine topalın gelmesi letaiften idüğü cümleye ayan ise de illeti cihetile hayvana çarpık bineceğinden o halile sefere gitmesi doğru olmaz. Sefer olmasa bile İstanbul'da tebdile, rikâba veya sair merasime gittikçe hayvana çarpık binışı muhakkak halkı güldürür. Eğer bu mâhzurlara itibar olunmazsa Mustafa isminde uğur olmadığına dair elyevm ördüyü hümayunda müstahdem olan Süleyman Faik Efendiden şöyle birşey de işitmiştim... Tarihlerle müracaat edince dediğinin doğru olduğunu anladım artık siz bilirsiniz!..

Şakir Ahmet Paşanın bu hikâyesi batıl itikatlara, ilmi nücuma, sihirbazlığa son derece inanan o devrin adamları üzerinde derhal tesirini göstermiş, Topal Mustafa Ağadan vazgeçilerek Lâz Ahmet Ağa Padişaha tavsiye olunmuştu.

On dokuzuncu asır artık müspet ilmin bütün şa'saasile Avrupa ufuklarında parlamaya başlamıştı. Osmanlı ülkesinde Arnavut Memiş ve Lâz Ahmet Ağaların hükümet başına geçtikleri bu devir öteki ülkelerde Napolyon veya Vellington gibi askerlerin, Meternih ve Taleyran gibi diplomatların at ve kalem oynattıkları bir devirdi. Bundan sonra nereye gideceğini ancak o taraftan esen rüzgârların tâyin ettiği bir koca geminin kaptan köprüsünde bir Lâz Ahmet Ağa ne yapabiliirdi ki? Onu başkumandan olarak tuttular Rusçuga gönderdiler. Şöyle böyle amma çok cesur, kurşundan kılıçtan yılmaz, gözü pek bir adamdı ve ilk hamlede düşmanı şaş-

kınlığa getirerek birkaç küçük zafer kazandı. Fakat bilgi ve zekâ ile bilinmeyen bu yalın kat cesaretin uzun zaman boylanması imkân yoktu. Yine bir gün hiçbir hesaba dayanmadan doludizgin düşman saflarına atılması hem binlerce Türkün hayatına hem de mührü hümayunun elinden uçmasına sebep oldu. Hikâyenin sonunu bırakalım yine Cevdet Paşa bağlasın:

«Sadrâzam Lâz Ahmet Paşa pek gözlü ve avakıbi umuru düşünmez bir zat olup vakti harbde işe yarar düşüncesile Sadaret makamına getirilmişti. Halbuki fartı cüreti sebebiyle Yergöğü tarafına geçtiğinde bazı mühendisler kendisine fenni harb itizasinca bazı mütalâat arzettikçe: «— Böyle şeyleri ben senden mi öğreneceğim?» diye itap ve tekdir edip harb fennine uygun hareket etmiyerek nihayet evvelce anlattığımız gibi ordunun bir kısmını karşı tarafta bırakıp kendisi güç halle Rusçuk tarafına geçmeğe mecbur olmuş, birçok rüesa ve asker Eflâk yakasında kalmıştı. Bu kere Rusya musalâhası kararlaşıncı artık onun Sadarete kalmasından bir fayda görülemeyeceği anlaşıldığından azliyle yerine müdir ve müdebbir bir zatın getirilmesi muvafık görüldü.»

Filhakika dedikleri gibi yaptılar. Müdir ve müdebbir adamları sadarete getirdiler. Hattâ otuz, otuz beş sene sonra meşhur Gülhane fermanını okuyarak Avrupayı görmüş bir kaç frenk lisanı öğrenmiş münevver devlet adamlarını işbaşına getirdiler. Birçok yenilikler, nizamlar, düzenler yaptılar. Fakat basiret sahipleri «İslahat» namı altında yapılan bütün bu oyunları daima hazin bir gülümseme ile takip ediyor ve maziye hal ile karıştıranlar her zaman «gidiş hâlâ o gidiş!» diyorlardı.

Hasan Adnan GİZ

KONUŞMALAR

Bay Nezir Üşenmez:

— Gönderdiğiniz şiirlerin içinde en güzelleri (Boş odalar) la (Efem geliyor) şiiri. (Boş odalar) da bizde bir zaman moda olma yüz tutan Bodleryen bir eda var.

Her akşam gezdiğim bu odalar-
da

Hayaller kurarım, sesler duya-
rım

Bir sırı sezdiğim bu odalarda
Gölgeme yoldaşım, ona uyarım.

Bu kıta güzel. Yalnız (Bir sırı sezdiğim) yerine (Bir sır sezdiğim) diyebilseydiniz, ifade daha pürüzsüz olurdu.

Ayağım sesinden çıkan takırdı
Taşınarısında sanki canlanır.
Etmeğe başlarım onla lâkırdı,
Boş odalar beni bir hayal sanır.

Bu kıtanın duygu tarafı güzel. Yalnız anlatışı biraz kusurlu. (Ayağım sesinden) şive-mize uygun değil. Bunun yerine pek kolaylıkla (Ayak sesle-rimden) diyebilirdiniz. Neden böyle yapmadınız, bilmem? (Onla) denmez, (onunla) de-mek lâzım. Bir de (lâkırdı et-mek) fiilinde, yardımcı fiil olan (etme) nin bu kadar uzak kalı-şı hoş olmuyor. Hele araya (Onunla) da girince.

Üçüncü kıta da güzel:

Yaklaşır duvarlar o zaman
bana,
Benden uzaklaşır kaçar sevin-
cim,
Tavanda resimler döner al kana,
Bir koyla dolar, boşalır içim.

Bu kıtada (bana) sonra ik'in-ci mısra da (benden) dil bakı-mından pek güzel değil. Man-zume, bu küçük pürüzler bir ta-rafa bırakılırsa çok mükemmel, çok muvaffak, çok güzeldir. Si-zi tebrik ederim. (Efe geliyor)-

un da güzel tarafları var. Sade bu mevzu çok tekrarlandı. Bir de beşbeşlik pek ahenkli bir ka-lip sayılmıyor. Şiirlerinizi rica ederim. Bu iki manzume size bir mümtaziyet veriyor. Herhalde çok güzel manzumeler yaz-a-caksınız. Bundan şüphe edile-mez.

Bay Ahmet Küey:

— Gönderdiğiniz şiirlerin i-çinde (Çobanla konuşma) en gü-zeli.

Bu dağlar senindir, sen dağla-rı-sın,
Çoban, çal kavalı gece oyulsun.
Bu dağlar senindir, sen dağ-lar-ı-sın,

Uzakta uyuyan köye duyulsun.

Bu kıtanın tekrarlana mıs-raı çok güzel. (Gece oyulsun) bana biraz sun'i geldi. Bununla beraber ona güzel değildir, de-meğe hak bulamıyorum. Yalnız dördüncü mısra da lüzumsuz bir şive hatası var: (köye duyul-sun) değil, (köyden duyulsun) Bu mısra pekâlâ böyle yazıl-ırdı:

Uzakta uyuyan köyden duyul-sun!

İkinci kıtaya yukardaki kı-tanın ikinci mısraını tekrar-lıyarak başlıyorsunuz. Pekâlâ. Yalnız, bu birinci kıtanın da ka-fiyesi olduğu için bana hoş gel-medi.

Çoban çal kavalı gece oyulsun,
Sesi ılık ılık her yere dolsun,
Yorulan gündüze bir ninni olsun,
Bu dağlar senindir, sen dağla-rı-sın!

(Gece oyulsun) ile (ılık ılık her yere dolmak) ve (gündüze bir ninni olmak) aynı tesirde, aynı c'ns ses ifade etmiyor. Birincide sertlik var, ikincisinde, üçüncüsünde yumuşaklık.

Çoban, çal kavalı duyulsun dağ
dağ
Sabah erken erken (koyunları sağ
Çabuk götür köye Ayseni gör sağ
Sen bu kaçarcıkla ne bahtiyar-sın!

Sağmaktan (sağ) ile yaşı-yan mânasına (sağ) ın kafliye-de oluşunu ben sevmem. İk'in-ci (sağ) da sunilik var. Son mıs-rada (sen) olmasa (Bu kaçar-cıkla da ne bahtiyarsın) dese-niz olurdu. Fakat (bahtiyarsın) ile (dağlarınsın) kafiye değil. Sonra bu son mısra öbürlerin-den daha zayıf. Bütün bunlar bir tarafa, bu şiir'niz pek gü-zeldir, sizi de hararetle tebrik ederim. Manzumelerinizi bekl-iyorum.

SU YOLUNDA

— Dostum Rıza Karkın'a —

Işık dolu, renk dolu
Yüzünün sağ, solu,
Barkaca geçmiş kolu;
Nazlı yâr su yolunda.

Yel, başını açıyor,
Sırma saçı uçuyor!
Hep önümden kaçıyor,
Nazlı yâr, su yolunda.

Beline ipek sarmış,
Saçını yandan yarmış,
Elâ gözü yaşarmış,
Nazlı yâr su yolunda.

Mendilini dürüyor
Saç bağını sürüyor,
Yavaş yavaş yürüyor,
Nazlı yâr, su yolunda..

Şemsi BELLİ

BURSA

Simden bir (duvak gibi ay sarınca
Bursayı,
Güneşten kale olur Yıldırım,
Emirsultan..
Mehtabı yudum yudum içir Ni-
lûfer çayı,
Tatlı hülyalar taşır rüzgârlar
Uludağdan.

İlâhî akşamları seyreder Çekir-
geden,
Mütevazî türbede (Murad Hüda-
vendigâr..
Neşeler, kâhkahalar yükselir
Temenyeden,
Muradiye ve Yeşil (sanki geçmiş-i
arar.

Bursada günler mesut, mevsimler
bir renklidir,
Hülyalı gecelere rüzgâr neşe fı-
sıldar.
Mavi gök altın yıldız, yer züm-
rüt beneklidir,
Bir sevinç şarkısıyla her yanda
çağlar sular
İlhan GEÇER

Halide Nusret ZORLUTUNA

TEFRİKA : 20

Küçük bir çığlık, doktorun sözünü kesti:

— Ah, doktor!... Yalvarırım size doktor, kovmayınız beni doktor!... Acıyınız, acıyınız bana!... Beni ancak siz tedavi edebilirsiniz. Yalnız size inanıyorum!

Sesi, gizli bir hıçkırık içinde boğulur gibi oldu ve doktor, elinde olmadan ona baktı: Küçük yüz istinde kocaman gözler büsbütün büyümüş ve bir yaş perdesi arkasında parıl parıl parlamaya başlamışlardı.

II.

Cennette bulutlar

— Hasta mısın, doktor?...

Ona yirmi yıl, hep aynı şefkat ve alâka ile hitap etmiş olan tatlı ses bunu soruyordu.

Ve doktor, ömründe ilk defa olarak bu berrak sesin bir sualinden kaçınmak arzusu duydu:

— Yok... Hayır... Ne münasebet?... Sadece yorgunum.

Fakat kadın, bu cevapla tatmin edilmiş gibi değildi. Kocasının kaçınmak istiyen gözlerini ısrarla kovalayarak, tane tane söyledi:

— Bir zamandanberi... Hasta gibi... Düşünceli duruyorsun! Eski-den böyle yorgun görünmezdin.

Doktor, içinde uyuyan bir hayvan kamçılanmış gibi bir his duydu. Uyanarak ve gülererek:

— İhtiyarladım, Nadide, dedi. Bak saçlarımda siyah tel kalmadı. Daha yorulmıyayım mı?...

Bunları söylerken, içini altüst eden bir ıstırap duyuyordu. Kelimeler dudaklarını ateş gibi yakıyorlardı.

Evet, hakikaten başında siyah tel kalmamıştı ve bu, şimdiye kadar ona tabii görünmüştü; ne garip, hiç bir ıstırap vermemişti! Halbuki şimdi...

Karısı, henüz koklanmış birer manolya yaprağına benzeyen göz kapakları altında bu akşam yine renkleri pek seçilemeyen gözlerini bir an yumdu:

— Biraz bir yere gitsek, dinlensek...

Dedi, Sonra, onun cevabını duymıyacak kadar kendi içine gömüle-

rek «Acaba?...» diye düşündü.

Bugün yine Düdardan mektup almıştı.

Ah bu mektuplar... Ruhunun engin ve ezeli sükununu bozmak için her çareye baş vuran mektuplar!

Bunlar, Nadideye aylardanberi cephe cephe, taraf taraf hücum etmişlerdi: En taş türekleri yumuşatacak, en sağlam sinirleri bozabilecek yalvarmalar, vaitler... En çelik iradeyi ürpertebilecek tehditler...

Bunların hiç biri Nadideyi bir an sarsmamıştı. Fakat işte nihayet, onu zayıf yerinden yakalamanın sırrını bulmuş gibi idiler:

«Kocan seni aldatıyor!»

Bir zamandanberi Dunder, mektuplarında bunu ima ediyordu. Son mektuplarında açıktan açığa söylemekten de çekinmemişti. Hattâ Nadideye biraz acıyor, belki biraz da onunla alay ediyor gibi bir hali vardı.

Hain çocuk! Onun en zayıf noktasını nasıl da bulmuştu!

Kırka yaklaşan yaşına, ağır ve temkinli başına, kocaman çocuklarına rağmen o; bu meselelerde pek genç, pek tecrübesiz bir kadın kadar basit ve hassastı. Kocasından tarafından aldatılmak! Bu, aklının alamıyacağı bir şey, bir felâketti. Şark kadınlarının; her meselede erkeğe biraz hak veren ezeli tevekküllerini de Nadide, bu noktada tamamen kaybederdi: Mademki kadınla erkek el ele tutuşurken, Allahın huzurunda bütün bir ömür için birbirlerine vefa, sadakat sözü veriyorlardı; bu sözü her ne pahasına olursa olsun, tutmalıydılar. Neden kadın sözünde dursun da erkek durmasın?.. Erkek ki iki cins arasında daima daha iradeli, daha sözünün eri olarak tanınmıştır? Neden, za'fını darbimesellerle tezyif ettiği kadın kadar, sözünü tutamıyor?..

Nadide böyle düşünüyordu.

O, «aile» müessesesini herşeyin üstünde mukaddes tanıyan sınıftandı ve hakikî bir «ana» idi. Fakat yuvanın şerefini, saadetini korumak vazifesi kadın kadar erkeğe de aittir, fikrinde idi, ve tamam yirmi sene onlar, - karı koca - Nadidenin bu ina-

nını sarsacak bir arızaya rastlamadan, tam bir sükun ve huzur içinde yuvalarını korumuşlar, çocuklarını yetiştirmişlerdi. Hayatın fırtınalı denizi içinde emin ve güzel bir körfez gibi bu yuva; erkeği her akşam dindirmiş, avutmuş; her sabah daha kuvvetli, daha neşeli olarak hayatla karşı karşıya bırakmıştı.

Muvaffakiyet, şöhret, servet, belki de saadet... ve nâmütenahî vefa!

Kadın, kocasına işte bunları vermişti.

Ve şimdi?..

Hayır, hayır!.. Bu deli-çocuk yalan söylüyor. Doktor Fahir bu kadar küçülemez!

I

Ve nihayet...

Birbirine benzeyen günler, haftalar geçti.

Nadide her zamanki gibi çocuklarla, evile; doktor, her zamanki gibi hastalarile uğraşıyordu.

Demir, imtihanlarını muvaffakiyetle vermiş, Siyasal Bilgiler Okulunun ikinci sınıfına geçmişti. Fakat bünye zayıftı ve arasıra öksürüyordu. O, her öksürdüğüce Nadide kendi göğsünün altında birşeylerin parçalandığını duyardı ve şakakları sıcak sıcak zonklardı..

İpek te bu sene ilkokulun dördüncü sınıfına pek iyi derece ile geçmişti. O da yaz başlıyalı solgun ve iştahsızdı. Hattâ gürbüzlüğünden kinaye olarak bazan «Topaç» bazan «Tosun» dedikleri Çeliğin bile neşesi kaçıkta biraz. Bitmez tükenmez gürültüleri, kakkahalarile evi dodurmuyordu.

Nadide her biri için ayrı ayrı üzülüyor, didiniyor, harap oluyordu.

(Devamı var)

MİLLÎ PİYANGO

Talihim yok demeyin! Sizin gibi talihinden şikâyet eden bir çokları bir Millî Piyango bileti almak suretile 50 bin lira kazandı ve hiç ummadığı bir zamanda zengin oldu.

Unutmayınız ki bir Millî Piyango bileti almakla aynı zamanda memleketinize de hizmet etmiş olursunuz!

Sahibi: Orhan Seyfi ORJON
Cumhuriyet matbaası — İstanbul